

Typografické desatero aneb Umíte správně psát?

Mezery

mezery mezi slovy

- mezi slovy vždy jen jedna mezera
- odsazení nebo sloupce – tabulátory, tabulky, zarážky

mezery mezi odstavci

- ukončení odstavce (nikoliv řádku) – enter (ne více enterů po sobě)
- pozor na tzv. sirotky a vdovy (**sirotek** – poslední řádek odstavce vyjde na novou stránku; **vdova** – první řádek odstavce, který zůstal osamocen)

1

Pomlčka a spojovník

pomlčka –

- pokud nahrazuje čárku: mezera před i za pomlčkou
- při vyjádření rozsahu: bez mezer

spojovník –

- těsná spojení (nebuďte-li, Brno-město, modro-bílý) – bez mezer
- složená přídavná jména
- znaková část klávesnice (vedle pravého shift) – nikoliv pomlčka, nikoliv minus

příklady použití pomlčky:

- pomlčka místo čárky: Tato kniha – vydaná ještě před válkou – je opravdu úžasná.
- vztah s významem „a“: cestovatelská dvojice Zikmund–Hanzelka
- rozsah: strana 21–30, otevřeno 7–16 hodin, autobus Plzeň–Domažlice; ale u víceslovných výrazů: Brno-Královo Pole – Ostrava-Poruba

klávesové zkratky Win:

pomlčka – levý **[Alt]** + **[0150]** dlouhá pomlčka – levý **[Alt]** + **[0151]**

3

Datum

za řadovou číslovkou tečka a mezera (nezlomitelná)

- 1. 11. 2024, 1. listopadu 2024, 21. století, 70. léta

obchodní a úřední korespondence – tzv. dvoumístný způsob vzestupného psaní

data – doplnění nul u jednociferných kalendářních dnů a bez mezer

- 01.11.2024

data ve významu od do nebo až – s pomlčkou

- jednoslovné výrazy – bez mezer: 1.–2. 11. 2024, 1.–2. listopadu
- víceslovné výrazy – s mezerami: 31. 10. – 1. 11. 2024

5

Matematická znaménka

klávesnice: část matematické značky

- plus (+) | rovná se (=) | děleno (:)

znaménko minus – není spojovník ani pomlčka

klávesové zkratky Win:

krát × **[Alt]** + **[0215]** | plus/minus ± **[Alt]** + **[0177]**

menší < **[Alt]** + **[060]** nebo **[AltGR]** + **[<]**

větší > **[Alt]** + **[062]** nebo **[AltGR]** + **[>]**

8

Procento, stupeň, jednotka

zápis bez mezery – jedno slovo – jde o přídavné jméno

3% – tříprocentní | 3° – třístupňový | 3m – třímetrový

zápis s mezerou (zúženou nezalomitelnou) – dvě slova

3 % – tři procenta | 3 ° – tři stupně | 3 m – tři metry

klávesová zkratka Win:

stupeň ° levý **[Alt]** + **[0176]**

9

Konce řádků

jednopísmenné předložky a spojky – NE na konci řádku

nevhodné rozdělení spojení, mezi jednoznačkovku a následující slovo vložte nezlomitelnou (pevnou) mezera

- např. iničiála s příjmením, titul a jméno, číslo s jednotkou ve zkratce, datum

Špatně

Přijdu k
Heleně

J. A.
Komenský

Správně

Přijdu
k Heleně

J. A. Komenský

klávesová zkratka Win: pevná mezera – levý **[Alt]** + **[0160]**

2

Interpunkce . , ! ? : ; ...

- umístění hned za slovem
- za ., ! ? ; ... vždy jedna mezera
- končí-li věta zkratkou – vždy jen jedna tečka (apod.)

Špatně

Já , ty a on. My ne ! Řekni : proč ?

Správně

Já , ty a on. My ne! Řekni: proč?

výpustka ...

tři tečky – samostatný znak

- nedokončení věty nebo myšlenky: bez mezery rovnou za konec věty
- za výpustkou mezera

- výjimka: výčet – mezera před výpustkou vkládáme
Máš rád hudbu, tanec, zpěv, ...?

- tři tečky před slovem oddělovat mezerou (... slovesa nedokonavá, která vyjadřují...)

lomítko

- obvykle bez mezer k přílehlým výrazům (2024/2025, chlapci/dívky)
- jde-li o zkratky – tečka se vypouští
- oddělování víceslovných výrazů nebo výrazů ve výčtu – z obou stran mezery

klávesové zkratky Win:

výpustka ... – levý **[Alt]** + **[0133]**

4

Čas

možný zápis času jako denní doby:

- 7.30, 18.30, 21.25 h, 9.05 hod., 13.15 hodin

- případně 7:30, 18:30, 21:25 h, 9:05 hod., 13:15 hodin

6

Uvozovky

české „uvozovky“

- (přední) dolní ve tvaru 99, (zadní) horní ve tvaru 66
- mezery před první a za poslední uvozovkou
- těsně kolem uvozovaného textu

Špatně

Říká se: „Všude dobře,
doma nejlépe.“

Karel Čapek je autorem „R.U.R.“

Správně

Říká se: „Všude dobře,
doma nejlépe.“

Karel Čapek je autorem „R.U.R.“

klávesové zkratky Win:

dolní „ – levý **[Alt]** + **[0132]**

horní “ – levý **[Alt]** + **[0147]**

7

Závorky

- mezery vně závorek, uvnitř bez mezer

Špatně

Známe různé druhy
(jablka, hrušky).

Správně

Známe různé druhy
(jablka, hrušky).

10